Гос. книжная палата УзССР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

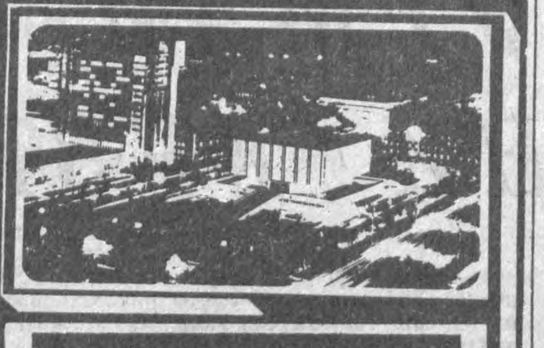

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 28 (8. 226) ◆ 1993 йил ◆ 15 февраль, душанба ◆ Нархи 5 сўм

ЯНГИ УЙ ҚУРМАЙ ТУРИБ, ЭСКИСИНИ БУЗМАНГ

Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВнинг «Комсомольская правда» саволларига жавоблари

— Ўзбекистон тўғрисида гап борганда кўпинча уни яқин ва олис хориждаги воқеаларга катта таъсир қилаётган давлат дейишади...

— Кечирасиз, «яқин ва олис хориж» деган тушунчани мен қабул қила олмайман. Уни собиқ Иттифоқни қўмсаб қийналаётганлар ўйлаб чиқарган бўлса керак. **«Яқин» дегани нима-ю, «олис», дегани нима?** Ҳар бир давлатни—у ҳоҳ Россия, ҳоҳ Украина, ҳоҳ Белорусь бўлсин мустақил деб ҳисоблар эканмиз, уларни худди шундай деб англамоқ керак.

Тўғри, чегараларимиз очиқ, ҳамма нарса қўшниларнинг ўзаро муносабатларига боғлиқ. Чегараларга йўл-йўл чизиқ тортилган шлагбаум ўрнатишни ҳаёлимизга ҳам келтирмаймиз. Лекин бундай шлагбаумларнинг йўқлиги «яқин хориж» тўғрисида гапириш учун асос бўлолмайди. Бу — Иттифоқ бор эди, унда республикалар бор эди, эндиликда улар давлатга айланди, деб эски андазада содда ёндашувдир.

— Яъни сиз учун Украина яқин хориж, Афғонистон эса олис хориж эмасми?

— Йўқ. Буларнинг ҳаммаси — Ўзбекистон чегарасидан ташқарида, бироқ улар дўст мамлакатлардир. МДҲ бизнинг иродамиз билан пайдо бўлгани йўқ, уни бошқалар тузишган. Ўрта Осиёдаги давлатларнинг унга қўшилишдан бошқа иложи қолмади. Ўшанда, башарти биз бу ерда ўзимизнинг яна бир МДҲмизни бошқа бирор тусда тузсак, нима бўларди, буни тасаввур қила оласизми! Шунга қарамай мен ҳамиша Ҳамдўстлик тарафдори бўлиб келдим. Ҳамдўстликни мен хўжалик алоқаларини сақлаб қолиш шаклигина деб эмас, мулоқот, алоқаларни сақлаб қолишнинг маърифий шакли, деб биламан. Иқтисодий алоқалардан муҳимроқ алоқалар ҳам бор. Бу маънавий алоқалардир. — Бунда жуда катта маъно бор.

— Лекин Минскдаги сўнгги учрашувда сиз МДҲ низомини баъзи писандалар билан имзоладингиз, уларнинг моҳияти нимада?

— Ҳеч қандай писанда бўлмаган. Мен шунчаки, айрим мамлакатлар (уларни буюк давлатлар деб атаймиз) эндигина шаклланиб келаётган давлатларга маърифий йўл билан бўлса ҳам тазйиқ ўтказиш воситаларидан воз кечишни сира хоҳламаётганликларини яна бир бор таъкидламоқчи бўлдим. Ҳеч ким юзлаб ёки ўнлаб йил муқаддам бўлганидек, отлиқларни тўплаб ҳужум қилишга шайланмоқчи эмас. Аммо мен таъсир ўтказишнинг ҳозирги усуллари қилич кўтариб, от чоптириб юрилган даврдагидан тажовузкорроқ ва таъсирлироқ бўлиши мумкин десам, фикримга қўшилсангиз керак.

— Сиз иқтисодиётни кўзда тутаяпсизми?

— Айниқса иқтисодиётни, шу билан бирга сиёсий вазиятни ҳам. Ҳамдўстликнинг бирорта ҳужжатида ҳам ички турмушимизга таъсир ўтказишнинг шакли сифатида тазйиқдан фойдаланишга имконият, тирқиш қолдирмаслик керак.

— Ислом Абдуғаниевич, Ўзбекистонга нисбатан сиз «ўз йўлимиз» деган сўзни тез-тез такрорлайсиз. «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» китобини нашр этдингиз. Унинг мазмунини такрорламасдан асосий қоидалари ҳақида қисқа гапириб бера оласизми?

— Аввало: иқтисодиётнинг сиёсатдан устуворлиги ва бунда иқтисодиёт мафкурадан холи бўлиши лозим. Иккинчиси: ҳатто энг доно ва истеъдодли академиклар ва амалиётчилардан иборат бирор гуруҳ эмас, балки давлат бош ислоҳотчи бўлади, деб ҳисоблайман. Бир жамият кетиб, унинг ўрнида бошқа жамият қуриладиган ўтиш даврида айни давлатнинг ўзи бошқарув воситаларини асло қўлдан чиқармаслиги лозим.

Янги уй қурмай туриб, эскисини бузма дейишади бизда. Ҳар қандай ҳолда ҳам биз ўзимизни боқиб, тўйдириб келган нарсаларни вайрон қилишга берилиб кетишга ҳаққимиз йўқ. Биз бирданига эски қонунларни тан олмай қўйдик, янгилари эса ҳали йўқ. Пайдо бўлганлари ҳам мутлақо амал қилмаяпти. Мана энди мен ўз дастуримнинг учинчи бандига яқинлашдим. — Бу банд қонун, аниқроғи қонунга итоаткорликдир. Қонун ҳамма нарсадан устун туриши керак. Бизни узоқ вақт давомида қонунлар бору, лекин уларга риоя қилиш шарт эмас, деган руҳда тарбиялаб келишди. Бизда қонунни ҳурмат қилишдек оддий туйғунинг ўзи йўқ. **Шундай экан, биз янги жамиятга қандай қилиб ўтмоқчимиз? Зўравонлик, жиноятчилик пўртанасини қандай қилиб бостиришга умид қиламиз? Инсоннинг ҳуқуқларини ва унинг қадр-қимматини қандай ҳимоя қиламиз?** Хусусий мулкни қонун ҳимоя қилмаса, фермерларнинг уйларига ўт қўйиш бошланади. Демократик давлат доимий миллатлараро ва ижтимоий можаролар майдонига айланиб кетади. Хуллас, мен учун энг муҳими — қонунийликни ҳурмат қилишдир.

(Давоми 2-бетда).

Республика Вазирлар маҳкамасининг мажлиси

12 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда вилоят ва шаҳар ҳокимлари, вазирликлар ва идоралар, концернлар ва уюшмалар, банклар, корхоналар ва ташкилотлар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисни Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А. Муталов бошқарди.

Мажлисда «Халқ хўжалиги тармоқларининг иш якунлари, Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилги бюджети асосий параметрларининг бажарилиши ва 1993 йилда республика иқтисодиётини ривожлантиришнинг чора-тадбирлари тўғрисида»ги масала муҳокама этилди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. Ҳамидов шу ҳақда маъруза қилди.

Маъруза юзасидан музокарада халқ хўжалиги тармоқларининг ўтган йилги иш натижаларидан тўғри хулоса чиқариш ва белгиланган вазифаларни жорий йилда амалга ошириш зарурлиги таъкидланди.

Шундан кейин Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ў. Султонов ва Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири З. Алматовнинг «Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар ҳақида»ги ахборотлари тингланди.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. Каримов мажлисда нутқ сўзлади.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев қатнашди.

(ЎзА).

МИННАТДОРЧИЛИК ТЕЛЕГРАММАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси У. Ашırбековдан телеграмма келди. Унда Тошкент шаҳрида Қорақалпоғистон маданияти байрами муваффақиятли ўтказилгани учун самимий миннатдорлик изҳор этилган.

Бу воқеа, дейилади телеграммада, ўзбек ва қорақалпоқ халқлари ўртасидаги қардошлик муносабатларини янада мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга бўлган катта сиёсий воқеадир. Тошкентликлар ва бутун Ўзбекистон аҳли Қорақалпоғистоннинг маданият, санъат ва адабиёт соҳасида эришган ютуқлари билан батафсил танишди.

Ўзбекистон мустақил давлатга айлангани, пухта ўйланган миллатлараро сиёсатни ўтказаётгани, барқарор ижтимоий-сиёсий вазиятни таъминлагани натижасида, миллий анъаналарни, тилни тиклаш, халқнинг ижодий имкониятларини янада рўёбга чиқариш йўлидан бораётгани туфайли маданият кунларини мазмунли ва муваффақиятли ўтказиш мумкин бўлди.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси И. А. Каримовга маданият кунларини ўтказишда шахсан иштирок этгани, катта эътибор бериб мазкур анжуманни ташкил этиш ва ўтказишга қулай шароит яратгани учун миннатдорлик билдириб, барқарорликни сақлаб қолиш, халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш, турмуш фаровонлигини ошириш, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий салоҳиятни юксалтириш йўлида бундан буён ҳам ҳормай-толмай ишлашга тайёр эканини таъкидлайди.

▪ Бугунги кун нафаси ▪

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Тошкентга Иордания давлат делегацияси келди. Бу расмий ташриф давомида Иордания билан Ўзбекистон ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда дипломатик муносабатлар ўрнатиш масалаларини муҳокама этиш кўзда тутилмоқда.

● Мамлакатимиз пойтахтига Япония давлат делегацияси келди. Бу делегация ҳар икки мамлакат ўртасида иқтисодий ҳамкорлик қилиш масалалари юзасидан музокаралар олиб боради.

● «Экосан» жамғармаси томонидан ташкил этилган махсус поезд Оролбўйига сафардан қайтиб келди. Бу поезддаги юқори малакали шифокорлар 6200 нафар беморга ёрдам кўрсатдилар. Оролбўйи аҳолисига 500 минг сўмлик инсонпарварлик ёрдами топширилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Москвада давлатлараро телерадиокомпания ташкил этиш тўғрисидаги битим имзоланди. Арманистон, Беларусь, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Россия, Тожикистон ва Ўзбекистон бу давлатлараро телерадиокомпаниянинг муассислари бўлдилар.

● Озарбайжоннинг иқтисодиёт масалалари бўйича давлат маслаҳатчиси Воҳид Охундов Озарбайжон миллий валютаси — манат пул ислоҳоти эълон қилинмасдан муомалага киритилиши мумкинлиги ҳақида баёнот берди. Манатлар Францияда чоп этилмоқда. Манатнинг рублга нисбатан қийматини 1:10 қилиб белгилаш кўзда тутиляпти.

● «Комсомольская правда»нинг хабар қилишича, Россия ҳукуматининг бошлиғи Виктор Черномирдиннинг махсус алоқа воситаси бўлган «Волга»си ўғирлаб кетилди.

● Москва мэри Юрий Лужков Латвия ва Эстонияда русзабон аҳоли ҳуқуқлари бузилаётганлиги сабабли ушбу давлатлар билан бундан буён ҳамкорлик қилиб бўлмаслиги ҳақида баёнот берди.

● Арманистонда шу йил қиш давомида аҳоли уй-жойларини иситиш учун 1 миллион тупдан зиёд дарахтни қирқиб юборган. Биргина Ереваннинг ўзида 50 мингга яқин дарахт қирқилган. Бундан ташвишга тушган маъмурлар кеч бўлса ҳам Ереван ботаника боғидаги дарахтларнинг ноёб турларини автомат билан қуролланган милиционерлар ёрдамида қўриқлашни йўлга қўйдилар.

ХОРИЖДА

● Дастлабки маълумотларга қараганда кеча бўлиб ўтган сайловларда А. Бразаускас Литва Президенти этиб сайланган. Сайловда иштирок этган фуқароларнинг ярмидан кўпроғи унинг номзодини ёқлаб овоз берган.

● Бирлашган Араб Амирлигида мудофаа техникаси кўргазмаси очилди. Унда 30 га яқин мамлакат, шу жумладан Россия ва Қозоғистоннинг қурол-яроғ ишлаб чиқарадиган фирмалари иштирок этмоқда.

● Бугун Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевнинг Мисрга расмий ташрифи ниҳоясига етади.

● Халқаро журналистлар ташкилотининг қароргоҳи Прагадан Мадридга кўчириладиган бўлди.

● Саддам Ҳусайн Ироқнинг Америка Қўшма Штатлари билан янгича муносабатлар ўрнатишга тайёрлиги тўғрисида баёнот берди. Бунинг учун унинг фикрича, Вашингтон Ироқ нуқтаи назари билан чуқур танишиб чиқиши керак.

● 1993 йилги тинчлик учун Нобель мукофотига номзодлар кўрсатиш давом этмоқда. Ҳозиргача бу номзодлар орасида Германия канцлери Г. Коль, Франция Президенти Ф. Миттеран, Жанубий Африка Республикасининг Президенти де Клерк, африкалик машҳур жамоат арбоби Н. Мандела ҳамда Югославияда тинчлик ўрнатиш таклифларини ишлаб чиққан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг вакиллари С. Вэнс ва Д. Оуэнлар бор.

● Мексикадаги «Телевис» телекорпорациясида машҳур артистлар Вероника Кастро ва Рохелио Геррага Лотин Америкасидаги бу энг йирик хусусий компаниянинг эсдалик совринлари топширилди. Бу совринлар артистларга улар бош ролларни ижро этган «Бойлар ҳам йиғлайди» кўп серияли фильми жаҳоннинг 40 мамлакатида зўр муваффақият билан намойиш қилинганлиги учун берилди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

О. МАТЧОНОВ (ОМОН МАТЖОН)НИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбек адабиётини ривожлантиришдаги кўп йиллик самарали меҳнатлари ҳамда республика ҳаётидаги ҳалол ва сердқирра ижтимоий фаолияти учун Ўзбекистон Республикаси девонининг масъул ходими, шоир Омонбой Матчонов (Омон Матжон)га «Ўзбекистон халқ шоири» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил 12 февраль.

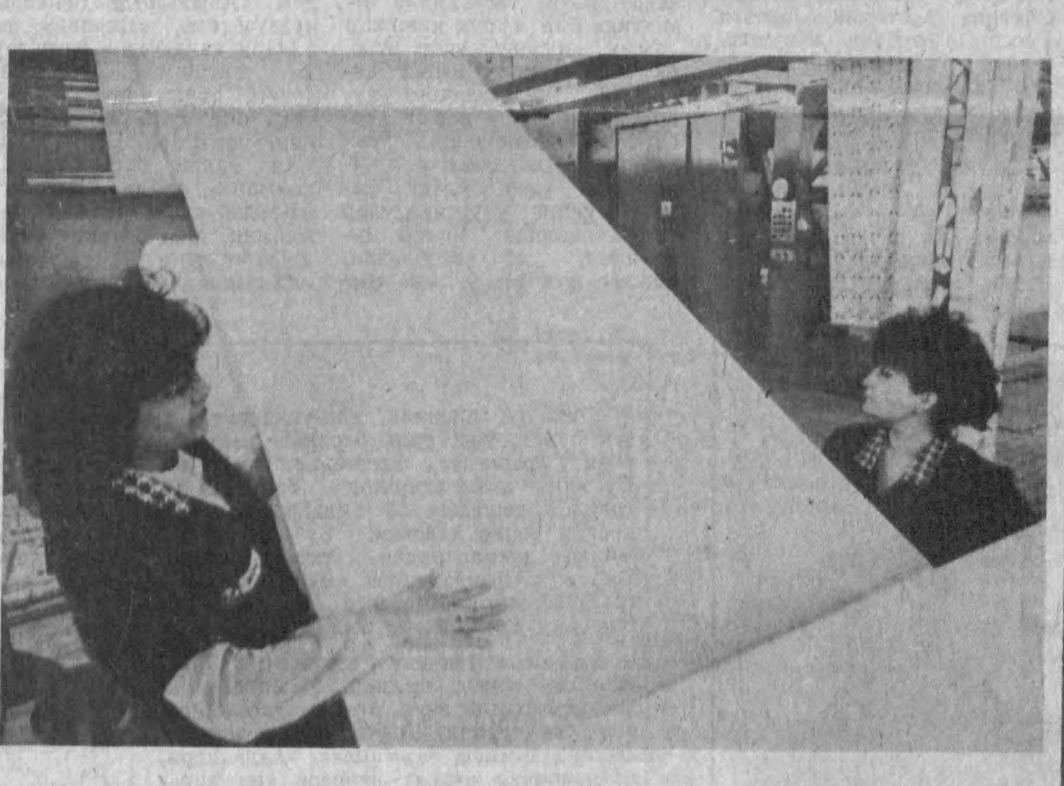

Тошкент тўқимачилик комбинатининг бўяш фабрикасида чиқаётган ҳар бир метр маҳсулот мутахассислар томонидан диққат билан кўздан кечирилади.

СУРАТДА: корхона хизматчилари М. Абдураззоқова ва Х. Исаева матонинг сифатини текширмоқдалар.

Рустам Шарипов сурати.

ЁЗУВЧИ ИЖОДИ ТАДҚИҚИ

ЎЗБЕКИСТОН халқ ёзувчиси Ўлмас Умарбеков ўзининг баракали ижоди билан ўзбек бадиий адабиёти ривожига салмоқли ҳисса қўшиб келмоқда. Севимли адиб яратган роман, қисса ва ҳикояларда даврнинг долзарб муаммолари ўзининг бадиий ифодасини топди.

Таниқли драматург ва кинонавис сифатида у томошабинларни ҳаяжонга соладиган ва эсда яхши сақланиб қоладиган ёрқин образларни яратди.

Сўз санъаткорининг серқирра ижодини кенг қамровли ҳолда тадқиқ этиш йўлида таниқли олимлар жиддий изланиб, қатор илмий-адабий ишларни эълон қилдилар. Филология фанлари доктори, профессор Собир Мирвалиев адибга бағишланган йирик тадқиқотни ниҳоясига етказиб, босмага топширди. «Истеъдоднинг қўш қаноти» деб номланган бу тўплам яқин орада китобхонларга тақдим этилади.

Сабоҳат ОБИДОВА.

ОНА ДУОСИ— ОЛТИНДАН ҚИММАТ

Муҳтарам Норпошша ая!

Менинг номимга ғоятда илиқ ва самимий, меҳр тўла сўзлар битилган мактубингиз юрагимни тўлқинлантириб юборди.

Она дуоси— олтиндан қиммат, дейди халқимиз.

Тангри таоло аёл юрагини, оналар қалбини шу қадар сезгир қилиб яратганки, жигарбандларининг, фарзандларининг жамики орзу-умидларини, келажагини нурафшон кўзгу каби аён кўриб турадилар.

Сизнингдек икки аср воқеаларининг шоҳиди, бамисоли жонли тарих бўлган инсоннинг табаррук қўллари бугун мустақил Ўзбекистонимиз учун, унинг истиқболи учун қилаётган саъй-ҳаракатларимизни ҳис этиб, оқ фотиҳа, дуога кўтарилган экан, бунинг учун чуқур миннатдорчилигимни билдираман.

Сизга сиҳат-саломатлик, узоқ умр тилайман. Файзли хонадонингизга бахт-саодат, меҳр-муҳаббат, тинчлик-тотувлик ҳамиша ёр бўлсин!

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом КАРИМОВ.

Юртбошимиз — азиз ва муҳтарам Ислом Каримов номига ҳар куни жуда кўплаб мактублар келиб туради. Бу мактубларни йўллаган кишиларнинг ҳаммаси Республикамиз мустақиллиги йўлида фидойилик ва жасорат кўрсатаётган Президентимиз Ислом Каримовга ўзларининг самимий дил сўзларини изҳор этганлар. Ана шундай дил сўзлари изҳор этилган бундай мактубларни ўқиш ва уларга самимий жавоблар қайтариш юртбошимизнинг ажойиб фазилатларидан биридир. Бинобарин, шунча мактублар ичидан Норпошша аянинг Президентимизга йўллаган хати ҳам Ислом Каримовни тўлқинлантириб юборди. Президентимиз икки аср воқеаларининг шоҳиди бўлган Норпошша ая Хўжаевага дил изҳори ёзилган жавоб мактубини йўллади.

Кексаларнинг «Олтин олма дуо ол, дуо олтин эмасми» деган ажойиб сўзи бор. Тошкент шаҳрининг Шайхонтоҳур туманида истиқомат қилувчи 111 ёшли Норпошша ая Хўжаева ҳам ўз дуоси билан, сезгир қалби билан оқ фотиҳага оқ дастурхон атрофида қўл очиб Тангри таологa шукрона айтаётган тошкентлик умри чинор ҳамшаҳарларимиздан биридир. Унинг хонадонидан доимо файз, барака аримайди. Дастурхон атрофига тўпланганда бутун қавму қариндошларига, хешу ақраболарига онахон фақат эзгу тилаклар билдиради. Нияти пок, тилаги самимий бўлган инсоннинг умри ҳам узун бўларкан. Бунга Норпошша ая Хўжаеванинг бир асрдан ортиқ умри ажойиб мисол бўла олади. У истиқомат қиладиган маҳалланинг хоҳ кексаси бўлсин, хоҳ ёши бўлсин бир илож топиб онанинг оқ фотиҳасини олишга ҳаракат қилади.

Куни кеча онахоннинг файзли ва муборак хонадони меҳмонлар билан гавжум бўлди. Бу ерга Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Мавлон Умурзоқов, Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков, Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалиловлар ташриф буюришди. Улар 111 ёшли Норпошша ая Хўжаевага Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг мактубини ва эзгу тилакларини, совға-саломларини топширгани келишди. Бундан онахоннинг боши осмонга етди, юртбошини қўл очиб дуо қилди, унга халқимиз бахт-саодати йўлида кўрсатаётган саъй-ҳаракатларига улкан ривож тилади...

Ҳа, она дуоси — олтиндан қиммат, дейдилар. Бинобарин Президентимизга мактуб йўллаган Норпошша ая Хўжаеванинг оқ фотиҳаси албатта мустажоб бўлади.

Санжар ЕДГОРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Р. Р. РАЖАБОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Раҳим Ражабович Ражабов соғлиги ёмонлашганлиги сабабли бошқа ишга ўтиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил 12 февраль.

НАРХ-НАВО ВА ОЙЛИК: ЧОРА БОРМИ?

«Правда» рўзномасининг 12 февраль сонида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатларда иш ҳақи билан баҳолар ўртасидаги мутаносиблик тўғрисида энг сўнгги маълумотлар қайд этилган. Мамлакатимиз фуқароларининг ўзлари қардош ўлкалардаги аҳвол тўғрисида аниқ бир хулоса чиқариб олиши учун ушбу жадвални тўлиқ келтирамиз.

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ: ойликнинг энг кам миқдори — 2250 рубль. 19 хил озиқ-овқат туридан иборат кундалик харид харажатлари, яшаш учун зарур бўлган ашёлар жон бошига 5210 рублни ташкил этади.

БЕЛАРУСЬ: республика статистика комитетининг маълумотларига қараганда, энг кам ойлик — 3000 рубль. Истеъмол миқдорининг энг паст даражаси — 4236 рубль.

УКРАИНА: энг кам ойлик — 4600 карбованц, истеъмол даражасининг энг кам миқдори январь ойининг бошларида 22000 карбованцни ташкил этган.

МОЛДОВА: энг кам ойлик — 1700 рубль. Энг кам истеъмол даражасини сақлаб қолиш учун ойига 13000 рубль талаб этилади.

АРМАНИСТОН: энг кам ойлик миқдори — 2000 рубль. Ойлик истеъмол кўрсаткичи январь охирларида 7640 рублда тўхтаган.

ЎЗБЕКИСТОН: энг кам ойлик миқдори — 2500 рубль. Яшаш учун зарур харажатлар 1993 йилнинг бошларида ойига 2058 рублни ташкил этган.

ҚИРҒИЗИСТОН: яшаш учун зарур харажатларнинг ойлик даражаси 1 январда 3590 рублга тенг бўлган. Мутахассисларнинг тахмин қилишича, февраль ойида бу кўрсаткич 8500 рублга чиқади. Республикада энг кам ойлик миқдори 1650 рубль эди. Февраль ойида эса 3200 рублга кўтарилди.

АЙНИ ЧОҒДА...

Россия Иқтисодиёт вазирлигининг иқтисодий омиллар ва истиқболни белгилаш марказидан хабар қилишларига қараганда, йил бошидан бери озиқ-овқат молларининг нархи 33 фоиз ўсди. Сариёғ, тухум, гўшт ва сут маҳсулотларининг баҳоси сўнгги ҳафта давомида энг кўп ортган. Йил бошидан бери гўшт маҳсулотларининг нархи 49 фоиз ўсди, ёғларнинг нархи 45 фоиз ортди, сут маҳсулотлари эса 43 фоиз қимматлашди.

ЁШ СОҲИБҚИРОН ҲАҚИДА

ОХУНБОБОЕВ номли республика ёш томошабинлар театри бу йил ўз мухлисларини қатор қизиқарли қувноқ спектакллар билан мамнун этади. Шу мақсадда санъат аҳли бир қанча асарни постановка қилишни режалаштириб қўйди.

Улуғ бобомиз Амир Темурга бағишланган спектакль эса яқин орада ёш томошабинларга тақдим этилади. Темурнинг ёшлиги ҳақида ҳикоя қилувчи мазкур саҳна асари «Туронлик ёш соҳибқирон» деб аталади.

Янги спектаклда театрнинг етакчи актёрлари қизиқарли тарихий образларни олиб чиқадилар.

Сурайё ОМОНОВА.

* Спорт янгиликлари

● Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси мавсумолди тайёргарлиги дастури бўйича режалаштирилган хорижий сафарга учиб кетди.

Қибрайдаги ўйингоҳда ўтказилган ўртоқлик учрашувида Жанубий Кореянинг ёшлар терма жамоасини 4:2 ҳисобида енгган пахтакорчилар бир ҳафта давомида Индонезияда бўлиб, маҳаллий жамоалар билан учта учрашув ўтказадилар.

● Шахмат қироли Гарри Каспаров билан куч синашиш имконини киритган англиялик Найджел Шорт Испаниядан қайтиб келгач Лондоннинг «Хитроу» аэропортида журналистлар билан қисқача суҳбат ўтказди ва тож учун бўладиган баҳсларда албатта ғолиб чиқажаклигини тўла ишонч ила эътироф этди.

● Калифорниянинг Санта Барбара шаҳрида футбол бўйича АҚШ ва Руминия терма жамоаларининг ўртоқлик учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув 1:1 ҳисобида якунланди.

● Швециянинг Мальмө шаҳрида сузиш бўйича ўтказилган жаҳон Кубоги якунланди. Унда иштирок этган янгизеландиялик спортчи Дэньон Лоудер 25 метрлик ҳавзаларда 200 метрга сузиш баҳсларида жаҳон рекордини янгилади — 1 дақиқа, 54,50 сония.

● Японияда бўлиб ўтган чанғи учиш усталарининг жаҳон чемпионати ниҳоясига етди. Унда кутилганидек, аёллардан французлик Кароль Мерль, эркаклардан — норвегиялик олимпия чемпиони Кьетиль Омодт олтин медални қўлга киритди.

Кумуш ва бронза медаллари Австрия, Германия давлатлари вакилларига насиб этди.

ЯНГИ УЙ ҚУРМАЙ ТУРИБ, ЭСКИСИНИ БУЗМАНГ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Тўртинчиси: кучли ижтимоий сиёсат. Ўзбекистонда бир киши ўзининг иш ҳақи билан олти-етти кишилик оиласини боқади. Россияда бундай эмас. Айтмоқчи, ўтган йили Россия аҳолиси 70 минг кишига камайди. Бизда эса 550 минг киши кўпайди. **Шундай экан, айтингчи, Болтиқбўйида, Украинада ва Ўрта Осиёда бир хил ижтимоий сиёсат ўтказса бўладими?**

Менинг назаримда, ҳар бир минтақанинг жамики хусусиятларини, нуфусини, аниқ шароити ва воқеликларини ҳисобга олмай туриб, бозор муносабатларига ўтишнинг бирор модели тўғрисида гапириб бўлмайди.

Башарти биз ўзимизнинг шароитимизда, айтайлик, кўп болали оилаларга, қарияларга, бечораҳолларга мадад бермасак, — ҳамма нарса портлаб кетади, ҳеч қандай бозор ёки ишбилармонлик бўлмайди. Айрим газеталарнинг саҳифаларида одамлар аҳлатхоналарни титаётгани, болалар садақа сўраб жажжи қўлларини чўзаётгани тасвирланган суратларни кўрган пайтимда бундай инқилобнинг кимга кераги бор? — деб сўрагим келади. Шу сабабли мен, Президент сифатида камбағалларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш йўлини қатъий ва жуда қаттиққўллик билан ўтказмоқдаман.

Ниҳоят, бешинчи қоида. Бозорга босқичма-босқич ўтиш лозимлигига ишончим комил. Сохта инқилобий сакрашларсиз мақсад сари қадамба-қадам ҳаракат қилиш керак. Мен тараққиётнинг эволюцион йўли тарафдориман.

Мисол учун нарх-навонинг оширилишини баъзи мутахассислар нархга эрк бериш дейишади. Монополия шароитида нархга эрк бериш шунга олиб келдики, ҳаётнинг ўзи тўхтаб қолаёзди. Истеъмолчиларнинг манфаатларини ҳисобга олиб, соғлом рақобат учун шарт-шароит яратмаслик нарх-навони давлат томонидан шунчаки оширишга айланди. Ишлаб чиқариш таназзули давом этмоқда. Менимча, Аркадий Вольский буни аниқ қилиб «домино эффекти» деб атади. Нарх-навонинг ортиши, аввало агар у ҳеч нарса билан чекланмаса ва рақобат бўлмаса ишлаб чиқаришнинг таназзулига олиб боради. Аҳоли даромадлари даражаси камайиб кетади, одамлар ҳеч нарса сотиб ололмайдиган бўлиб қолади ва гаажжубки, ишлаб чиқариш камайган тақдирда ҳам моллар ўтмай қолади. Ана шуни «домино эффекти» дейишади.

Ўзбекистон бозор иқтисодиётига бошқа давлатлардан яккаланган ҳолда ўта олмайди, албатта. Ўзбекистон илгари халқ хўжалиги деб аталган кўзга кўринмайдиган мажмуанинг бир қисмидир. Биз хоҳлаймизми, хоҳламаймизми барча собиқ СССР республикалари — ҳозирги мустақил давлатлар бир-бирига қарамдир. Агар биз ҳар бир давлатнинг ўз мустақил сиёсатига ҳеч қандай тазйиқ ўтказмай, тўғри тушуниб, ҳурмат билан қарайдиган бўлсак, ана шу қарамликни неъматга айлантириш мумкин.

— Яқинда сиз банклар пойтахти — Швейцарияга бориб келдингиз. Ўзбекистон ўз пулини жорий этмоқчи эмасми?

— Пул босиб чиқарадиган станок Россиянинг қўлида, у ерда пулнинг қадрсизланиши қанчалик авж олгани сизга маълум. Шу сабабли, ўртамизда муайян зиддият вужудга келмоқда. Агар биз битта рубль зонасида турган эканмиз, пул босиб чиқарадиган станок ҳам давлатлардан юқори туриши керак. Рубль ҳамма учун ва ҳамманинг манфаатларини ҳисобга олган ҳолда босилиши лозим. Очиғини айтаман, эртага Россия рублни алмаштиришни хоҳлаб қолсачи, деб хавфсираяпмиз. Унда биз қандай аҳволга тушиб қоламиз?

Россия ўз миллий пулини жорий этмас экан, Ўзбекистон ҳам бундай қилмайди. Биз битта рубль зонасида эканмиз ўз валютамизни жорий этмаймиз...

— Россиянинг иштирокисиз Евроосиё иттифоқини тузиш ғоясига сиз қандай қарайсиз?

— Бу умуман хом хаёл, гапимга ишонаверинг. Евроосиё иттифоқини тузиш, энг аввало, манфаатларнинг муштараклигига асосланиши керак. Турли йўллардан бораётган давлатларни шунчаки тўплаш— бу, агар билсангиз, арзон обрў орттиришни мўлжаллашдан бошқа нарса эмас. Ташаббус ташаббуслигича қолаверади.

— Ўзбекистон собиқ Иттифоқ республикалари орасида биринчи бўлиб Президентликни жорий этди. Сиз Ўрта Осиёда муқобиллик асосида сайланган бирдан-бир Президентсиз. Шунга қарамай, мухолифларингиз сизни тоталитаризмда айблаб, танқид қилишяпти. Мухолифлар, амалда яширин шароитда ишлаяпмиз, деб ҳисобламоқдалар.

— Энди биз суҳбатимизнинг энг аввалида беришингиз лозим бўлган саволга яқинлашдик, шекилли. Бунда мен москвалик журналистлардан муайян тоифасининг қизиқишини назарда тутаман. Аммо мен бу ҳақдаги гап бевосита ва менинг иштирокимда бўлишини хоҳлайман.

«Диктаторлик одатлари» ёки усуллари нима дегани? «Тоталитар тузум» ёки яширин шароитда ишлаш, нима дегани? Ҳамма гапнинг исботи бўлиши керак. Бирон-бир кимса бирор бир давлатда мухолифатни кўрмоқчи бўлса, уни албатта топади.

Биз, жамиятимиз том маънодаги мухолифатга қай даражада тайёр? Мен демократик ва барқарор давлатдаги ижобий мухолифатни тушунаман ва қабул қиламан. Олға томон қилинадиган ҳаракат нуқтаи назаридан ўз дастурига эга, жамиятнинг келажагини англайдиган мухолифларни эътироф қиламан. Бироқ, бозор муносабатлари, демократия сари қийинчилик билан дастлабки қадамлар қўйилаётган шароитда, қалтис асабийлик вазиятида бир гуруҳ кишилар ҳамма нарсани инкор этиб, ўз сиёсатини ҳокимият қилаётган ҳамма ишларга салбий назар билан қараш асосига қураётган экан, уни қандай қилиб жиддий мухолифат деб бўлади, фақат шунинг учунгина улар ўзини қандай қилиб мухолифат, деб ҳисоблайди. Ва энг муҳими — мен сизга ва Ўзбекистондаги асабийлик вазиятини жўрттага кучайтираётган ҳамма кишиларга шундай савол бермоқчиман: бизда шу қадар қисувга олинаётган «ранжиган мухолифат»нинг бирон-бир аниқ ҳаракат дастури ёки программаси борми, шуни айта оласизми?

Яқинда сиз тилга олган «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» деган китобча босилиб чиқди. Бу рисоланинг номиёқ унинг мазмунини ифодалаб турибди, бироқ унинг бошқа бир аҳамияти ҳам бор: барча мухолифларимга бу китобча билан танишишни маслаҳат бераман. Президент қандайдир ҳис-ҳаяжонлар, кайфиятлар таъсири остида ғайриихтиёрий иш тутмоқда, деган беҳуда гаплар, Каримовнинг ҳеч қандай дастури йўқ, деган даъволар бўлмаслиги учун шундай қилиш керак. Айтингчи, мухолифлардан биронтаси бу китобчага қарши чиқдими? Нечундир ҳеч ким уни танқид қилишга, баҳслашишга уринмаяпти. Бунинг сабаби шуки, бу танқидчиларда кибр-ҳаводан бошқа ҳеч вақо йўқ. Бироқ, ёзилганларнинг ҳаммаси мутлақ ҳақиқат деб айтмоқчи эмасман...

— Эълон қилинган сиёсат, эҳтимол, ҳаётдан бошқачадир ёки ҳаётга унчалик тўғри келмас?

— У ҳолда савол туғилади, хўш, айнан қайси соҳада шундай? Қайси ишларда қонун бузилган? Такрор айтаман, менинг қоидам — қонунни ҳурмат қилиш, қонунга итоаткорлик. Қаерда ва қайси ўринда қонунларимиз нотўғри ёки демократик халқаро меъёрларга мос келмайди, айта олсинлар? Бейкер жаноблари Тошкентга келганида: «Келинг, кўзингизни юмиб, «Бирлик» ҳаракатини партия сифатида рўйхатдан ўтказақолинг», деб мени кўндиришга узоқ овора бўлди. Мен унга: «Биздаги қонунга мувофиқ, рўйхатга олиш учун мана шу янги партиянинг камида уч минг аъзоси бўлиши керак», дедим. Аэропортда Бейкерни кузатаётсам, «Бирлик» фаоллари қандайдир қоғозларни узатишмоқда. Келинг, дедим, кўриб чиқайлик: бу ерда бир ярим минг кишининг номи бор. Бейкер яна: «Ҳа, майли, бунга эътибор қилманг», дейди. Мен унга: «Қандай қилиб эътибор бермайман. Мен сизнинг ички ишларингизга аралаша олмайманку. Сиз у ерда давлат котибисиз, Буш жаноблари эса — Президент. У Адлия вазирлигига бирон-бир партияни қонунга хилоф равишда рўйхатга олишни буюра оладими?» — дедим.

«Бирлик» «Йўқолсин руслар!» деган варақалар тарқатганига нима дейсиз. Мен ҳаракат фаоллари билан давра суҳбати ўтказмоқчи бўлганимда улар: аввал руслар жўнаб кетишсин, дейишди.

Наҳотки Тожикистон журналистларнинг кўзини очмаган бўлса. Қисқа вақт ичида минглаб, ўн минглаб киши ҳалок бўлди. Бу — даҳшатли рақам. Ваҳшийлик ва ёввойилик. Буларнинг ҳаммаси кимнинг айби билан содир бўлди. Демократик партиялар ниқоби остидаги ақидапараст диндорларнинг қутқуси билан шундай бўлди. Тожикистонда улар учун ижтимоий база мутлақо йўқ. Демократик партиянинг раиси Шодмон Юсупов эса рус кишиларини Тожикистоннинг тутқунлари деб атади. Ўша Юсуповни Тожикистоннинг Россиядаги элчиси лавозимига тавсия этишаётган экан, мен буни мутлақо тушунмайман.

Кейинги вақтларда Абдуманноп Пўлатов ҳақида кўп ёзишди. Бу ҳақда шуни айта оламанки, суд уни уч йилга ҳукм қилди. Президентнинг афв этиш ҳақидаги Фармонига биноан уни озод қилишди. Менга маълум бўлишича, у уйида, соғ-саломат.

Мухолифларим мени диктатор қилиб кўрсатишни жуда хоҳлайдилар. Тан оламан: эҳтимол, менинг ҳаракатларимда авторитаризм нишонлари бордир. Аммо мен буни фақат бир нарса билан изоҳлайман: тарихнинг муайян даврларида, ҳақиқий давлатчилик қарор топаётган пайтда, айниқса бир тизимдан иккинчисига ўтиш даврида, ҳар ҳолда кучли ижроия ҳокимияти зарур. Қон тўкилишига ва қарама-қаршиликка йўл қўймаслик, минтақада миллатлараро ва фуқаролар тотувлиги, тинчлиги ва барқарорликни сақлаш учун шундай бўлиши зарур, бу йўлда мен жонимни фидо қилишга тайёрман. Таъбир жоиз бўлса демократия сари ҳаракат қилиш учун ҳам шундай бўлиши зарур.

Суҳбатдош:
В. ФРОНИН.
(«Комсомольская правда», 12 февраль).

** Меҳнат жамоаларида*

Маҳсулотларга талаб катта

«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси бу йил бир неча миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни режалаштирди. Олинадиган фойда эса кўп жиҳатдан тайёр маҳсулот нархига боғлиқ. Корхона ходимлари нархни оширишга ҳаракат қилишаётгани йўқ, лекин улар эркаклар ва аёллар устки кийимларини тикиш учун мато етказиб берувчиларга қарамдирлар. Бирлашма бундай материалларни етказиб бериш тўғрисида МДҲдаги кўпгина корхоналар билан битим тузган. Ҳамма хом ашёнинг нархи муттасил ошиб боряпти. Бундай шароитда нима қилиш керак?

— «Қизил тонг» — ихтисослашган корхона, — дейди иқтисод бўлимининг бошлиғи Е. В. Великая. — Асосан эркаклар ва аёллар пальтоси, болалар учун устки кийим ишлаб чиқарамиз. Бу маҳсулотларнинг хили ўзгармайди. Уларнинг моделига келганда эса ҳар йили етмиш фоизгача ўзгартирилади. Чунки фирманинг иқтисодий кўрсаткичлари биринчи навбатда маҳсулотимизнинг харидоргирлигига боғлиқ. Бу маҳсулотлар ҳозир харидорлар учун анча қимматга тушаётганига қарамай, талаб катта. Нархни биз асосий хом ашё нархидан бир неча фоиз оширамиз. Акс ҳолда ишлаб чиқариш тўхтаб, ходимларимиз кетиб қолишади.

Корхонада бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида бир қанча цехларни техника билан қайта жиҳозлашга муваффақ бўлинди. Франциядан келтирилган машиналар ўрнатилмоқда, технология такомиллаштирилмоқда. Жамоа барқарор бўлиши учун ҳаракат қилинаяпти. Дарвоза ёнига янги ходимлар қабул қилинмайди, деб ёзиб қўйилган. Аммо ўз ходимларимизнинг кетиб қолишларини ҳам хоҳламаймиз. Мутахассислар зарур бўладиган вақт келишига ишонамиз. Бунинг учун ижтимоий муаммоларни ҳал қилишга олинган қўшимча фойдадан фойдаланилмоқда. Ҳозир тикувчиларнинг ўртача ойлик маоши ўн минг сўмдан ортиқ.

Корхона яхшироқ ишлай оладими?

— Ҳозир биз асосан давлат буюртмасини бажаряпмиз, — деди бирлашма директори Х. Акбаров. — Республикамизда яхши уюшган, рақобатчилар кўп бўлган енгил саноат бозори вужудга келса, бундан ҳамма наф кўради. Ҳозир ҳам биз бир жойда тўхтаб турганимиз йўқ, маҳсулот ишлаб чиқаришни такомиллаштиряпмиз. Кучли рақиблар пайдо бўлса, тағин ҳам яхшироқ ишлаймиз. Бунинг учун имкониятларимиз бор.

Директорнинг сўзлари ҳақ. Бирлашмада бозор иқтисодиётига ўтишнинг ҳамма имкониятларидан кенг фойдаланилмоқда. Ишлаб чиқариш чиқитларидан бир неча ўн хил кенг истеъмол моллари тайёрланмоқда. Болалар сарафанчалари, кофтачалари, чойнак учун ёпқичлар шулар жумласидан. Балки булар арзимаган нарсадир, лекин рўзғорда шулар зарур. Ўтган йили ана шундай моллар 3 миллион сўмдан кўпроқ фойда берди.

Корхона раҳбарлари бозор иқтисодиётига ўтишда хорижий фирмалар тажрибаси ва технологиясидан кенг фойдаланиш зарур, деб ҳисоблашмоқда. Хитойда харидоргир кийим-кечак ишлаб чиқарадиган «Мониза» фирмаси билан қўшма корхона ташкил этиб, «Тошинтерм» Ўзбекистон—Хитой қўшма корхонаси ёрдамида аёллар кийим-кечаклари ишлаб чиқаряпмоқда. Ҳозирча бу кийимлар қимматроқ. Хорижий фирмаларнинг бошқа таклифлари ҳам мавжуд.

«Қизил тонг» истеъмолчиларнинг, жамоанинг манфаатларини кўзлаб ишламоқда, янги йўлларни изламоқда.

Вячеслав ДРАЧЕВ,
ЎзА мухбири.

* * *

СУРАТЛАРДА: 1. Тикувчилар Насиба Қўзиева (чапда) ва Насиба Собироваллар. 2. Қўшма корхона цехида иш қизғин. 3. Қўшма корхона директори муовини Чэн Цзянь тикувчи Гулчеҳра Усмонова билан маҳсулот сифатини кўздан кечиришмоқда. 4. «Қизил тонг» ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Тошинтерм» корхонаси ҳамда Хитой билан ҳамкорликдаги «Ойдин Мониза» қўшма корхонаси цехи ишчиси Дилдора Юсупова.

Муҳаммад Амин суратлари.

Одам Абдиев Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасига ишга келганига унча кўп бўлгани йўқ. Шунга қарамасдан у ўз ҳамкасблари ўртасида обрў қозонди.

Андрей Пишненко сурати.

ҚАЕРДА иноқлик, ҳамжиҳатлик устун бўлса, ўша ерда баракали меҳнат, роҳату фароғат, бахтиёрлик бўлади. Бу яхши анъаналарнинг барчаси 2-трамвай депосида 50 йилдан бери ўз аксини топиб келяпти. Бу жамоа 32 миллат вакилларидан таркиб топган. Бир оила фарзандидек бўлиб қолган трамвайчилар жамоасига Василий Григорьевич Головченко бошчилик қилади.

Бу инсон ўзининг оддийлиги, 800 кишилик жамоа орасида дўстликни олқишлаш ҳислатлари билан ўзгалардан ажралиб туради. Трамвайчилар иш бошисини ҳамиша таъмирлаш ҳандақлари, ҳайдовчилар суҳбат давраси ёки ҳаракат таркибини кузатиш хонасида қизғин баҳсли, фойдали маслаҳатлар устида учратасиз. Уни ҳамма севиб «Вася ака» деб чақиришади. Шу ўринда унинг ҳаётидан бир мисол келтирсак.

** Энг афзали—тотувлик*

БЕБАҲО ХАЗИНА

Ҳайдовчи ва чилангарларнинг турмуш даражасини яхшилаш мақсадида астойдил жон куйдирган Вася акани икки маротаба раҳбарлик лавозимидан четлатишди. Лекин жамоа уни яккалаб қўймади. Кўпчиликнинг «юқори идоралар»дан қатъий талаб қилишлари натижасида Вася ака икки марта ҳам яна ўз трамвай саройи қучоғига қайтди.

Шаҳар аҳолисига трамвай хизмати кўрсатиш масалалари Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорт корхоналари Давлат уюшмаси диққат марказида туради. Бу борада ижодий силжишлар кўзга ташланди. Трамвай хўжалигининг ишлаб чиқариш техникаси базасини янада мустаҳкамлаш, йўловчиларнинг бекатларда транспорт кутиб қолишларига барҳам бериш мақсадида Хадрадаги нураб кетган 2-трамвай депоси Чилонзорнинг Ғ. Ғулом кўчасида бунёд этилган янги корхонага кўчирилиши хизмат кўрсатиш самарадорлигини яхшилади. 250 ўринли замонавий техника билан жиҳозланган бу трамвай депоси 10 гектар майдонни эгаллайди. 18 та ишлаб чиқариш корпусида меҳнат қайнайди. Трамвайларнинг бир кунлик ҳаракатлари эса 20 минг чақиримни ташкил этмоқда. Бу муваффақиятга эришишда В. Головченконинг меҳнатларини алоҳида таъкидлаш ўринлидир.

Бу ерда самимий дўстликни ардоқлаб келаётганлардан бири татар йигити Минхат Антовдир. У меҳнат фаолиятини 13 йил муқаддам шу трамвайчилар оиласида бошлади. Ёш нурсоз-чилангарнинг диққатини корхонада электр қувватининг тез-тез узилиб қолиши тортди. У биринчи навбатда меҳнат интизомини яхшилаш, чириган симларни янгилаш, катта кучланишдаги трансформаторларни ўрнатишни таклиф этди. Депо майдони, таъмирлаш устахонаси, маъмурий бино хоналари сутдек ёритилди, тунда меҳнат қилишга қулай шароит яратилди.

Шарафли меҳнати туфайли эл ҳурматини қозонган ўзбек Субонжон Рустамов чорак асрлик ҳайдовчилик фаолиятида «Темирйўл вокзали — Бешқайрағоч» мавзеси оралиғида ҳамшаҳарларга намунали хизмат кўрсатди. Трамвай ҳайдаганда ҳаракат маромига қатъий амал қилиб чапдаст ҳайдовчилар сафидан ўрин олди. У миллион чақирим йўлни бехатар босиб ўтиш билан бирга уч миллион йўловчи манзилини ҳам яқин қилди. Субон акага «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган транспорт ходими» фахрий унвони берилганда бутун жамоа ич-ичидан суюнди. Ҳозирда устоз ҳайдовчи қарилик гаштини сураётган бўлса ҳам қадрдон депосини ва бири-биридан ишчан шогирдларини тарк этгани йўқ. Устознинг фойдали маслаҳатлари ёшларга дастур бўляпти.

Меҳнат қилган элда азиз, деб бежиз айтишмаган. Сермашаққат ва ардоқли касби билан аҳолининг трамвай хизматига бўлган талабини қондириш йўлида тожик миллатига мансуб устоз ҳайдовчи Назиржон Икромов доимо жиддий изланиб келди. У ҳар йили 6 та ёшга трамвай бошқариш сирларини ўргатади.

Ёки Украина диёридан Тошкент зилзиласи оқибатларини тугатишга келган эр-хотин, 7-трамвай маршрути ҳайдовчилари Татьяна ва Юрий Марченколарни олайлик. Чинакам дўстлик туфайли кўп таниш-билиш орттирган, хавфсиз юрувчи усталар ягона оилага бирлашиб ўз бахтларини топдилар. Ҳамкасблари билан ҳаётда, ишда дўстлашиш уларга бўлган юксак ишончни ошкор этди.

Деподан ҳар куни 100—105 та трамвай 4, 7, 8, 9, 15, 17-маршрутларга бўлиниб 20 минг чақирим йўл босади. 200 минг аҳолини кўзлаган манзилига элтиб қўяди. Турли миллат вакиллари: қуриялик Роман Ли, қрим татар йигити Наримон Бариев, грек Елена Популиди, яҳудий Лев Гурович ва бошқалар ҳамжиҳатлик мевасининг ҳузурини кўрмоқдалар. Жамоада таълим ва тарбиявий ишларни намунали йўлга қўйиш, таъмирлаш самарадорлигини ошириш, ҳаракат жадвалини йўловчилар оқимига қараб тузиш, ягона оила фарзандларидек бўлиб меҳнат қилиш сарой раҳбарларидан тортиб фаррошларнинг ҳам муқаддас бурчига айланган.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

** Болалар муассасаларида*

ИШОНЧНИ ОҚЛАШЯПТИ

СЕРГЕЛИ районидаги 297-болалар боғчасининг фаолият кўрсатаётганига унча кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай бу ер болаларнинг севимли масканига айланган. Боғчада кичкинтойлар тарбияси учун барча қулайликлар яратилган. Машғулот хоналари қизиқарли ва ранг-баранг кўргазмалар асосида жиҳозланган. Ўйинчоқлар етарли. Болаларга бериладиган овқатлар сифатли.

Бу ерда ўндан ортиқ миллат болалари тарбияланади. Ўтказиладиган кунлик машғулотлар услубшунослар томонидан кузатилиб борилмоқда. Айни пайтда мактаб ёшига етиб қолган болаларда дастлабки дарс кўникмалари ҳосил қилинмоқда. Айниқса, боғчада ўзбек тилини ўргатишга бўлган эътибор катта. Турли миллат болалари ҳозир бир нечта ўзбекча шеър, қўшиқларни ўргандилар. Машғулотларни намунали олиб бораётган тарбиячилардан Соня Кокаримова, Манзура Иноғомова, Нурия Талбамова, Дилфуза Матёқубоваларнинг хизматларини алоҳида қайд этиш лозим. Бу тарбиячилар ота-оналарнинг ишончини оқлашмоқдалар.

Неъмат АБДУРАҲМОНОВ.

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ

КАЧОНКИ давраларда ўзбек адабиётида ўз ўрни, ўз услуби, ҳатто дадил айтиш мумкин, ўзининг оламига эга бўлган адиб Саъдулла Сиёев ҳақида сўз кетганида, мен бир воқеани эслайман. Бу воқеа менга қаттиқ таъсир кўрсатган, шундан кейин адибнинг барча асарларини топиб ўқийдиган бўлган эдим.

Берилиб ишлаб ўтирганимда эшик очилиб, Саъдулла ака кўринди.

— Мумкинми, шоир? — деб ичкарига қадам босди у. — Ишлаб ўтирган асаримдан бош кўтаришни қизғандимми ёки ғафлат босдими мен ўтирган жойимдан қўл узатиб сўрашдим:

— Келинг, Саъдулла ака!

— Эшикдан кириб келган одамни тавозе билан кутиб олиш керак. — Саъдулла аканинг аччиғи чиққани, лекин ўзини босиб гапираётгани шундоққина кўриниб турарди. — Бу аввало ўзингизни ҳурмат қилишингиз бўлса, сўнгра сиз ишлаётган шу табаррук идоранинг ҳам обрўси! — Танамга тикандек қадалаётган бу сўзларни айтиб Саъдулла ака менга бир асар узатди: — Ўқиб кўринг-чи, янги қисса битгандим, — чиқиб кетаётиб яна бир чимчилаб олди, — турманг, турманг, ўтираверинг баҳузур.

Қўлёзмага кўз ташладим: «Саратонда ёққан қор». Қиссани бир ўтиришда ўқиб чиқдим.

** Ҳамза номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотига номзодлар*

ЎЗИГА ХОС ОЛАМ ЯРАТГАН

Шундан кейин кимки таҳририятга ташриф буюрса уни эҳтиром билан кутиб олиб, кузатадиган бўлдим. Бу борада Саъдулла Сиёев мураббий бўлди десам, тўғри бўлади. Бу воқеага ҳам салкам йигирма йил бўлай дебди...

Саъдулла аканинг деярли барча китобларини интиқлик билан ўқиб чиқадиган мухлислари жуда кўп бўлса керак. Бошқаларни билмадиму, ўзим Саъдулла аканинг ҳар бир ҳикоясидан юқоридаги каби таълим оламан. «Мажнунтолнинг новдаси» китобига кирган «Мажнунтолнинг новдаси», «Иншо», «Ёзда момақалдироқ», «Тўйлар муборак», «Тўя лўк-лўк этади», «Ғалати бир нарса», «Африкалик масхарабоз», «Бепарво бўлмоқчиман», «Ҳурматли ўртоқ рафиқам» каби ҳикояларнинг барчасида Саъдулла Сиёевнинг ўзигагина хос бўлган ним ҳазил, ним табассум, кулдириб туриб хаёлга толдириш, гўзал тасвир, услуб бор. Адиб ижодининг барчага баравар ёқиши, ардоқланиши мана шундан деб ўйлайман.

Саъдулла аканинг ушбу фазилати унинг меҳнатсеварлиги билан уйғунлашиб, ўз эгасини ажиб бир қаламга эга қилди. Айниқса классик шоиримиз, исёнкор қалб соҳиби Аваз Ўтар ҳақидаги романда бу фазилат жуда ажойиб тарзда намоён бўлган.

Саъдулла аканинг «Отлиқ аёл» қиссаси бор. Унда аёлларимизнинг ҳаётий драмаси ниҳоятда маҳорат билан тасвир этилган. Асар қаҳрамони раҳбарликка кўтарилгач, ўзини йўқотмай оқилалик билан иш юритади. Ҳар қандай оғир шароитда ҳам ўзини сақлайди, тузоқларга илинмайди. Таъбир жоиз бўлса, шу асардан ҳам бир олам дарс оламан: Саъдулла ака ўзининг бадиий ифода этиш қудрати билан аёлга қандай муносабатда бўлиш кераклигини тасвирлайди, аёлларга бўлган эҳтироми, муҳаббатини изҳор этади.

«Беш кун мистер бўлганим» қиссасини ўқиб эса ҳам куласиз, ҳам куясиз. Адиб ниҳоятда усталик, айни пайтда, дард билан яқин ўтган йиллардаги (бу давр турғунлик даври дейилади) кўзбўямачиликни қаттиқ куюниб тасвир этади. Қиссани ўқиб чиқасизу ўйга толасиз: чиндан ҳам жаҳонга кўз-кўз қилгулик маданиятни, одоб-ахлоқни, осори-атиқаларни яратиб қўйган халқнинг фарзандлари нега энди борини беркитиши керак!? Ахир жаҳон интилиб турган бир буюк мамлакатнинг вакиллари бўлатуриб, нега фахр этолмаслигимиз керак?

Саъдулла Сиёев Ўткир Ҳошимов, Шукур Холмирзаев, Абдулла Орипов, Учқун Назаров каби ижодкорлар салафидан. Улар ўз асарларида халқимизнинг ижтимоий-маънавий жиҳатдан ўзлигини тўлиқ англаш йўлидаги интилишларини тўлақонли ифода этганлар.

Саъдулла Сиёевнинг асарларини ўқир экансиз, юракдаги эрк туйғуси қанчалар сўнмас эканлигини англаб етасиз. Бу туйғу армон бўлиб қолмаслиги учун инсон ўзини тўла англаб, ўзини кашф этиб олиши қанчалар шарт эканини бутун вужудингиз ила туясиз («Даҳрий» ҳикояси бунга энг яхши мисол).

Саъдулла Сиёевнинг «Мажнунтолнинг новдаси» ҳикоялар ва қиссалар китоби Ҳамза номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотига номзодлар рўйхатида борлигидан жуда қувониб кетдим. Кўнглимдан бир олам туйғулар кечди. Бу аввало адибнинг кўп йиллик меҳнатининг муносиб эътирофи бўлса, сўнгра адабиётимизнинг маълум маънода ютуғи ҳамдир. Яқиндагина буюк пири муршид Хожа Аҳмад Яссавий ҳақидаги романини ёзиб тугатган адибни «Яссавий руҳи қулласин» дегим келди. Ахир кўнглидагини айтиш ҳам фарз, ҳам қарз. Кўнглимдаги яна бир гап қисқа қилиб айтсам шундай: «Мажнунтолнинг новдаси» шу юксак мукофотга лойиқ китобдир!

Темур УБАЙДУЛЛО.

** Ғафур Ғуломнинг 90 йиллиги олдидан*

ЁРҚИН САҲИФА

АТОҚЛИ санъаткор, раҳматли Ғафур Ғулом қардош қорақалпоқ халқи сўз санъатининг тараққиётига, истеъдодлари камолотига сезиларли таъсир кўрсатган адибларимиздан бири эди.

Гап Ғафур Ғулом ва қорақалпоқ адабиёти хусусида кетар экан, Ғафур аканинг қорақалпоқ қадрдонларидан бири, таниқли адиб, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Жўлмирза Оймирзаевнинг ўзбек тилида икки маротаба қайта нашр этилиб, китобхонларимизнинг севимли асарларидан бири бўлиб қолган асари — «Бахт бешиги» қиссасидан бир парчани келтириб ўтиш ўринлидай туюлади.

«Тожикистон. Душанба шаҳри.

Тожикистон ёзувчиларининг I съезди. Съездга Қорақалпоғистондан меҳмон бўлиб борганман. Совет Иттифоқининг ҳамма томонидан ёзувчилар келишди. Бошқа ёзувчилар қатори Ғафур Ғулом билан танишдим. Унинг номини эшитган, шеърларини кўп ўқиган бўлсам ҳам, ўзини биринчи марта Тожикистонда кўрдим.

Ғафур ака менга бир кўришдаёқ ёқиб қолди. У мендан:

— Съездни қандай табрикламоқчисиз? — деб сўраб қолди.

Мен нима жавоб қилишни билмай довдираб қолдим. Аҳволимни сезган Ғафур оға:

— Шоир киши шеър билан сўзлаши керак, — дедилар. Унинг гапи менга ёқди. Нима дейишни ўйланиб қолдим. Оғанинг гапи кечаю кундуз кўнглимга тинчлик бермади. Ўйланиб ўтирсам, кўнглимга ҳеч нарса келмайди. «Тўйнинг бўлганидан бўладиси қизиқ» деганларидек, шеърни съездда ўқиб беришдан кўра уни ёзишим қизиқ бўлди. Орол билан Аму бўйидаги пахтакорлар, балиқчилар ва чорвадорлар, пиллачилар ва боғбонлар, уларнинг ибратли ишлари, қайта туғилган қорақалпоқ халқининг меҳнати кўз олдимдан ўта бошлади...

Ғафур оға съезд арафасида, оқшом олдимга келди. Чоғимда съездни табриклашга тайёрланганимни билмоқчи эди. У Ўзбекистон Ёзувчилар Союзининг ўша вақтдаги раиси Раҳмат Мажидий билан бирга эди. Уларнинг ғамхўрлиги менга илҳом бағишлади.

Ўша учрашувдан сўнг кўп вақт бирга бўлдик. Ғафур оға Лоҳутий, Бону, Садриддин Айний ва бошқа тожик ёзувчилари, шоирлари билан таништирди. Ниҳоят съезд очилди. Раҳмат Мажидий билан Ғафур Ғулом қўярда-қўймай мени съезд президиумига олиб чиқишди. Ўша куни кечки пайт мен ҳам Тожикистон ёзувчилар съездини қорақалпоқ халқи номидан табрикладим. Минбарга чиққанимни биламан, съезд делегатларининг олқишларидан шундай ҳаяжонландимки, шеърни қандай ўқиганимни билмай қолдим. Бу халқ олдида биринчи марта шеър ўқишим эди».

Ғафур Ғулом билан бу илк танишув ҳақида Жўлмирза Оймирзаев «Адабий дўстлигимиз ҳақида» сарлавҳали мақоласида ҳам меҳр-муҳаббат ва чуқур самимият билан эслайди: «Шундан кейин, — деб ёзади адиб, — Ғафур ака билан жуда қадрдон бўлиб қолдик. У менга устоз сифатида ҳамиша ғамхўрлик кўрсатди. Ғафур аканинг исми авлоддан авлодга ўтсин, деб набираларимдан бирининг исмини Ғафур қўйдик. Ҳозир Ғафур еттинчи синфда ўқийди».

Ушбу Ғафур ҳозир 27 ёшга кирди.

Қорақалпоқ адиби ижодига назар ташлар эканмиз, унда устоз Ғафур Ғулом сабоқларини ёрқин сезишимиз табиийдир. Бунда Ғафур Ғулом ва Жўлмирза Оймирзаев шеъриятидаги услубий яқинлик ва ғоявий-тематик муштараклик хусусиятлари дарҳол кўзга ташланади. Жўлмирза Оймирзаев поэзиясига хос ҳозиржавоблик, кўтаринкилик фазилатлари, шубҳасиз, Ғафур Ғулом шеъриятига кўп жиҳатдан ҳамоҳангдир. Жўлмирза Оймирзаев ўзини Ғафур Ғуломнинг шогирди деб билади, ҳаётда ва ижодда ундан ўрнак олишга интилади, унинг анъаналарини давом эттиришни санъаткорлик бурчи деб билади. Ғафур Ғуломга нисбатан меҳр-муҳаббат туйғуларини шоир талай асарларида, мақола ва эсдаликларида ифода этган.

Ғафур Ғулом ва қорақалпоқ адабиёти мавзуидаги мазкур суҳбатимизни ўзбек санъаткорининг таниқли ва талантли адиб Жўлмирза Оймирзаев ижодига бевосита таъсири масаласидан бошлаганлигимиз бежиз эмас. Ғафур Ғулом ва Жўлмирза Оймирзаев орасидаги ижодий мулоқотлар фақат ўзбек — қорақалпоқ адабий алоқаларининг тарихий тараққиётига гувоҳлик берибгина қолмай, балки Ғафур Ғуломнинг олижаноб инсон, ҳам улкан санъаткор, талабчан устоз, қон-қардош халқларга меҳри дарё ва ғоят сахийқалб бўлганлигини тасдиқлайди.

Улуғ Ватан урушидан кейинги даврда ўзбек-қорақалпоқ адабий алоқалари яна юксак поғонага кўтарила борди. Бунда, кўпчилик ўзбек шоир ва ёзувчилари қатори, Ғафур Ғулом қўшган ҳисса катта бўлди. Ғафур Ғулом қорақалпоқ ижодкорларининг энг яқин дўсти ва маслаҳатгўйларидан бири бўлибгина қолмай у қардош қорақалпоқ халқи мавзуида талай асарлар ҳам битди. Шоир Ғафур Ғулом «Аму», «Қорақалпоқ пахтакорларига» сарлавҳали шеърларида қорақалпоқ халқининг кечмиш тақдирини эслайди, теран, ҳассос мисралар орқали ўтмишнинг ғоят оғир дақиқаларини жонлантиради.

Ғафур Ғулом дўстлик ва қардошликнинг қадрига етадиган меҳмондўст, бағри кенг, ғоят саховатли инсон эди. Замондошларининг гувоҳлигига кўра, шоир билан бир умрга ака-укадек дўст тутинган турли миллат истеъдодларининг саноғига етиш қийин. Улар сафида сўзсиз Аббос Добилов, Содиқ Нуримбетов, Жўлмирза Оймирзаев, Ибройим Юсупов, Қармис Дўсанов, Хўжабек Сеитов, Тожиддин Сейтжонов, Бобош Исмоилов каби ўнларча қорақалпоқ адиблари бор. Уларнинг аксарияти Ғафур Ғуломдек улкан сўз санъаткори билан замондош бўлиш бахтига, юзма-юз учрашиш, суҳбатлашиш, маслаҳатини олиш, шоир назарига тушиш шарафига муяссар бўлишгани билан фахрланишади.

Ғафур Ғуломнинг қорақалпоқ адабиёти билан қардошларча муносабатларини, унинг беқиёс хизматини кўрсата оладиган мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Чунончи, Ғафур Ғуломнинг Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси сифатида Қорақалпоғистоннинг илм-фани ва маданияти тараққиётига ғамхўрлигини эслаш кифоя. Академик Ғафур Ғуломнинг бевосита раҳбарлиги остида ва унинг беғараз ёрдами туфайли Қорақалпоғистонда адабиётшунослик илми гуркираб ўсди. Сирожиддин Аҳметов, Наврўз Жапақов, Марат Нурмуҳамедов ва бошқа истеъдодли олимлар етишиб чиқди.

Ғафур Ғулом ва қорақалпоқ адиблари ўртасидаги қардошлик муносабатлари маданиятларимиз ҳамкорлигининг энг ёрқин саҳифаларидан бири бўлиб қолади.

Бахтиёр ҚУРБОНБОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги ўқув-услубий маркази ўзбек тили ва адабиёти бўлими мудири, филология фанлари номзоди.

СУРАТЛАРДА: Ғафур Ғулом ва Бобош Исмоилов; шоир қорақалпоқ ўқувчилари орасида.
Ражаб Саидов суратлари.

(Суратлар биринчи марта эълон қилинмоқда).

РАҚҚОСА НОМИДАГИ МУКОФОТ

БУ йил машҳур санъаткор, ўзбек рақс санъатининг ривожига салмоқли ҳисса қўшган севимли халқ артисти Мукаррама Турғунбоева таваллуд топганига 80 йил тўлади. Шу санани кенг нишонлаш юзасидан юбилей ташкилий комитети тузилди.

Машҳур рақкоса юбилейи муносабати билан М. Турғунбоева номидаги мукофот ҳам таъсис этилди. Ўзбек рақс санъатида муҳим воқеа бўлиб хизмат қиладиган жозибадор рақслар ижодкорлари бундай фахрли номга эга бўладилар.

Ҳар йили бериладиган бу мукофот совриндорларга рақкоса юбилейи тантаналари кунларида Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги томонидан тантанали равишда топширилади.

Севара АЗИМОВА.

ЯХШИЛИК УЛУҒЛАНАДИ

ЎЗБЕКИСТОН мультфильмлар усталарининг ижодий изланишлари натижаси ўлароқ қатор янги қўғирчоқ фильмлар юзага келди. Бу каби экран асарлари орасида саргузашт фильмлар ҳам талайгина.

Яқинда суратга олинган шундай ижод намуналаридан бири «Синдбоднинг саргузашти» деб аталади. Фильм ижодкорлари бу картина орқали қизиқарли воқеа-ҳодисаларни манзарали лавҳалар ёрдамида ҳикоя қилиб беришган.

«Подшо шундай амр қилди» мультфильми ҳам энг яхши эртак-фильм сифатида экранлаштирилди. Унда яхшилик улуғланиб, ёвузлик қораланади.

Рус халқ эртаги асосида ҳам қатор мультфильмларни яратиш кўзда тутилмоқда.

Саодат ОДИЛОВА.

** Назм чечаклари*

ҚУМСАШ

Энди қад ростлаган маҳалларимиз,
Энди одам таний бошлаган йиллар.
Тенгу-тўш бирлашиб юрар эдик биз,
Ҳали йироқ эди учар манзиллар.
Қўшни маҳалланинг болаларига
Кўриб қўйинг дея,
Қилиб ёв қараш.
Гоҳ жангга кирардик, чидаб барига,
Гоҳ енгиб,
Енгилиб, борарди талаш.
Чиройли қизлар ҳам кўп эди унда.
Қирқ кокил,
Барваста,
Барчиной келбат.
Ошиқман деганлар гоҳ унда-бунда
Маҳалла қизларин
Пойларди албат.
Биз эса,
Биз эса,
Қизғаниб, куйиб,
Адабин берардик бегоналарни.
Номардлик,
Мардликни юракка тугиб,
Қувардик, ошиқу девоналарни.
Гоҳ унинг жавоби
Қайтарди бизга,
Доим шай чизиқда турарди лашкар.
Инсоф ҳам бормиди қизларимизда.
Чизиқдан ўтмасди, қараб қўйсак гар.
Биз ўсдик,
Чизиқлар бирма-бир ўчди,
Кокилларин кесиб кетди қайчилар.
Сенинг айтганларинг
Барини пуч деб,
Куйин чалаверди, сурнай, найчилар,
Биз куйга маҳлиё бўлдикми дейман,
Мардлик куйганини
Билмайин қолдик.
Илинч — яшаш бўлди, деганда ёйман
Олис манзилларга
Бир-бир йўқолдик.
Бу бир хотирами,
Билмадим надир.
Ким ҳам эсламайди ўсган жойларин,
Ҳамон маҳалламиз
Тушда кўрадир
Алпомиш йигитин, Барчинойларин...

БИЗГА БОЛАЛИКДАН

Бизга болаликдан
симёғочларга
Илинган,
йиртилган варраклар қолди.
Урушда йўқолган оталарингиз
Келади...
Ёлғончи дараклар қолди.
Фолбин ҳам кўп экан ўшанда чоғи.
Бари товламачи,
Чўнтаксоз, палид.
Ҳар куни уларнинг эшигин қоқиб,
Онамиз алдовин қиларди харид.
Кўча тўла эди
Ногирон, ночор.
Изларди ноилож мадади калом.
Худди бизлар бугун
Чораси бор деб
Экстрасенсларга бергандек салом...
Ёлғоннинг
Зурёди ўлмағай сира,
Гуллаб турар экан экилган рўё.
Эккани унмаган улуғ оғага
Қуёшим деб
Таъзим қилгандек гўё...
Бизга болаликдан
Зада бўлган қалб
Бошга соя солган байроқлар қолди.
Буғдой ўримида
Чанқаган пайти
Ўрикка санчилган ўроқлар қолди.
Қолди
Юракларга ўрнашиб олган
Чидагин,
Сабр қил, қаноат қолди.
Озодман дегувчи тилларн тугун
Кимсалар...
Не сиру синоат қолди.
Бизга болаликдан қолгани шу деб,
Бошқа ҳеч вақо йўқ
Дея ким айтди.
Уша ўрикларга санчилган ўроқ
Бугун қилич бўлиб қўлларга қайтди.

Сафар БАРНОЕВ.

** Тараққиёт уфқлари*

ҚИММАТЛИ МАЪЛУМОТЛАР

СНК метеоритлари таркибини ўрганган инглиз олими, профессор К. Т. Пиллинжернинг маълумотларига кўра улар ўз тузилиши билан сайёра таркибига яқин келади. Марс атмосферасининг 95 фоизи карбонат ангидридидан ташкил топганлиги сабабли метеоритдаги углероднинг изотоп таркибини ўрганиш қизиқиш туғдирди. Натижада метеорит карбонатида 13 С изотопи мавжудлиги аниқланди. Метеоритда тез ва енгил ёнувчи органик моддалар ҳам бор экан. Олинган маълумотлар Марсга кейинги аср бошларида уюштириладиган экспедициялар учун қимматли саналадики, шерготитлар, наклитлар ва шассиньитларнинг таркибий қисми бошқа метеоритларга ўхшашми-йўқми каби саволларга жавоб топилади. Водород, дейтерий, сульфатлар ва сульфидлар ҳосил бўлиш жараёнларини билиб олишга имкон яратади.

ЯНГИ ХИЛДАГИ ОЛМОС КОНЛАРИ

Узоқ вақтлар давомида дунё бўйича энг қимматбаҳо ва қаттиқ минерал бўлган олмос ер мантиясида катта босим ҳамда иссиқлик таъсирида ҳосил бўлади деб ҳисобланиб келинарди. Назарий ҳисоблар ҳам (масалан О. И. Лейпунский ҳисоблари) олмоснинг ер остида 1000 даражадан ортиқ ҳарорат ва 40 кбардан ортиқ босим остида ҳосил бўлишини тасдиқларди. Аммо кейинги йилларда олинган маълумотлар ва очилган янги олмос конлари юқоридаги фикрларни ўзгартириб юборди. Геология - минералогия фанлари номзоди Л. Д. Лаврова Полигай метеорит кратеридаги жинслар — импактитлардаги олмос доналарини текшириб кўриб, бундай қаттиқ минерал янгича хилдаги конларда вужудга келганлигини амалда исботлади. Олимнинг фикрича, импакт олмослари майда пластинкасимон кўринишдаги кристаллар бўлиб, унда лонсдейлит (гексогонал тузилишли олмос модификацияси) мавжуддир. Олмос ялтироқ бўлмай, кулранг кўринишга эгадир. Анъанавий кемберлит конларидан олинувчи олмослардан кўриниши ва хоссалари билан фарқланувчи олмос конларининг илгарироқ Украинада, кейинроқ Қозоғистонда топилиши кончи олимларда, табиийки, катта қизиқиш уйғотди. Бу олимларни кемберлит трубкалари бўлмаган ерларда ҳам олмос бўлиши мумкин деган фикрга олиб келди.

ОЛИМЛАР ХУЛОСАСИ

Америкадаги Станфорд дорилфунуни илмий ходимлари ва собиқ Совет Иттифоқи космик фазони тадқиқ қилувчи олимлардан бир гуруҳи ўзларининг ҳамкорликда олиб борган кузатувларида яна 20 йилдан кейин Марсга одам тушган экспедиция кемасини учириш мумкин деган хулосага келишди. Бунинг учун ана шу йиллар давомида Америка Қўшма Штатлари, Япония ва мустақил давлатлар кенгашига кирувчи республикалар олимлари биргалашиб ҳаракат қилишлари зарур бўлади. Учиш лойиҳасининг асосий қисми бўлиб Марснинг 6400 километр узунликдаги даражасида яратилувчи база бўлади. Тўққиз ой давом этадиган учиш ва шунча вақт талаб қилинадиган қайтиш ўта соғ ҳамда жисмоний бақувват астронавтларни талаб қилади. Экспедицияга уч эркак ва уч аёл олиниши мўлжалланади. Марсда яратиладиган база доимий ишлаб туриши кўзда тутилади (бир гуруҳ астронавтларни иккинчи гуруҳи алмаштириб туради). Марсга аввал роботлар учирилиши ва сўнгра астронавтлар учиб боришни режалаштирилмоқда. Марс экспедициясининг лойиҳаси ҳозирча 60 миллиард долларга баҳоланмоқда.

Қудрат АҲМЕРОВ,
муҳандис.

** Маданиятимиз зийнати*

ЎТТИЗ БЕШ ЁШЛИ «ДИЛОРОМ»

ЯҚИНДАГИНА машҳур дирижёр ва бастакор Мухтор Ашрафийнинг 80 йиллиги бўлиб ўтди. Алишер Навоийнинг «Сабъаи сайёр» достони асосида яратилган, Мухтор Ашрафий ижодига мансуб «Дилором» операси эса бу йил 35 ёшга кирди.

Шарқ халқлари ҳаётида қадимги анъаналарга жуда катта аҳамият берилади. Аввал ўтган шоирларнинг ҳурмати қанчалик эъзозланган ва қадрланган. Шунинг учун шоирлар ижодиётида янги асарлар яратибгина эмас, балки улуғ намуналарга назира боғлаш жуда расм бўлган. Ўша асарларда фақат асосий мазмунгина эмас балки шеърий андоза ҳам ўтганларга ўхшаши керак эди.

«Сабъаи сайёр» поэмаси 1484 йилда ёзилган ва Алишер Навоийнинг устозлари Низомий Ганжавий ва Хусрав Деҳлавий «Ҳамса»ларига назира сифатида дунёга келган. Шундай экан асар сюжети жуда қадим замонларга бориб тақалади. Ҳар хил ўзгаришларга дучор бўлиб, бу сюжет йигирманчи асрга шоҳ Баҳром ва булбул овозли Диторомнинг романтик севгиси ҳикояси бўлиб қадам қўйди.

Комил Яшин ва Музаффар Муҳамедов либреттосини достон билан таққосласак, унинг фарқи яққол кўзга ташланади. Аммо бу ўзгаришлар шарқ анъаналарига зид бўлмай, балки назира ёзиш қоидаларини давом эттиради.

Либреттода рассом Моний билан хушовоз Диторомнинг муносабатлари мутлақо бошқача. Агар достонда чўри қиз Дилором билан шоҳ Баҳромнинг севгиси тасвирланган бўлса, либреттода синфий қараш олдинга сурилган. Шоҳ Баҳром эзувчилар синфига онд ва у чўри қиз Диторомга ўз зулмини ўтказади. Рассом Моний эса Дилором билан бир синфий табақага мансуб бўлгани учун улар бир-бирини севади. Шу билан бир қаторда либреттода янги образлар пайдо бўлади: салбий — вазир Ардашер ва ижобий — шоҳнинг устози Нуъмон.

Бу ўзгаришлар либреттода, албатта, тасодифий эмас. 50-йиллар адабиёти ва санъатида синфий кураш, социалистик реализм ғоялари ҳукм сурарди. Шунинг учун муаллифлар бош қаҳрамонлар таъриф-тавсифларини, опера баёнини ўзгартиришган.

Мухтор Ашрафий мусиқасининг аҳамиятини эса тақдирлаш керак. Ёрқин миллий услубда қўйилган саҳналар, миллий хор чиқиши, ўзбек, миср, ҳинд, эрон куйлари, гўзаллар рақси — ҳаммаси Ашрафий асарининг халқчиллигини исботлайди. Шу сабаб қаҳрамонона романтик томошаларга мансуб «Дилором» операси энг машҳур спектакллар қаторидан ўрин олди.

Даставвал «Дилором» операси 1958 йил 5 февралда Навоий номли Давлат академик Катта театрида Э. И. Юнгвальд-Хелькевич томонидан саҳналаштирилган эди. У Ашрафий устоз туғилган куннинг 80 йиллиги муносабати билан қайта тикланди. Спектаклга бошқа режиссёр А. Слоним раҳбарлик қилган бўлса ҳам, постановка илгаригича қолдирилди. Артистлар таркиби эса бутунлай алмаштирилди. Аммо Ашрафий мусиқасининг ҳар бир оҳангини биладиган унинг шогирдлари ва содиқ сафдошлари дирижёрлар Ўзбекистон халқ артисти, профессор А. Абдуқаюмов, Ўзбекистон халқ артисти Х. Шамсутдинов, халқ артисти, профессор С. Қобулова ва бошқалар унинг жозибасини бизга етказиб бердилар.

35 йилдан бери «Дилором» операсида бош партияларни ижро этган Ўзбекистон халқ артистлари Сосон Беньяминов, Насим Ҳошимов, халқ артисти Саодат Қобуловалар яратган образларни ёш ашулачилар Ш. Ғофуров, М. Раззоқова, М. Хуррамов, Н. Синхабиби ва бошқалар қиёмига етказиб ижро этишди.

Биз учун эса Мухтор Ашрафийнинг операси, Дилором ва Монийнинг муҳаббатини тараннум этган бетакрор мусиқалар умрбод ёдгорлик бўлиб қолди.

Севара ҒОФУРОВА,
Мухтор Ашрафий уй-музейининг илмий ходими.

СУРАТДА: «Дилором» операсидан бир кўриниш.
Комил Ромеев сурати.

© (Сурат биринчи марта эълон қилинмоқда.)

* Кашандалар ўқисин

Ҳеч вақт кеч эмас

ТАМАКИНИНГ ватани Жанубий Америка бўлиб, уни испанлар XVI асрда Европага олиб келишган. Даставвал тамакини ҳидлаш ёки чайнаш одат бўлган. Бора-бора эса одамлар ўраб чека бошлаганлар. Чунки, тамаки чекилганда ундаги асосий никотин моддаси кучлироқ таъсир қилади. Дастлаб марказий асаб системасига вақтинча қўзғатувчи таъсир ҳам кўрсатади, қон босимини оширади. Майда томирларни торайтиради, нафасни тезлаштиради. Ҳазм қилиш системасининг ширасини кўпайтиради. Никотин билан бирга тамаки тутунидаги ёниш организмни заҳарлайди, ҳатто инсон организмида турли хил касалликлар ҳам пайдо бўлади. Масалан, инсульт.

Инсульт касаллиги хуруж қилган пайтда, мияда қон айланиши тўсатдан бузилиб, мия тўқимаси зарарланади ва функцияси издан чиқади. Инсульт касаллигига учраган кишининг ўнг ёки чап оёғи ҳамда қўли фалаж бўлади, тили калимага келмай қолади. Баъзан бутунлай ҳаракат қилолмайди. Албатта бу касалнинг содир бўлишига бир қатор сабаблар бор. Ана шу сабаблардан бири юқорида айтганимиздек, тамаки чекишдир.

Илмий кузатувлардан маълум бўлишича, тамаки чекувчи аёлларда инсульт касаллиги кўп учрар экан.

Америка илмий тадқиқотчилар мажмуасининг шу йил январь сонида тамаки чекувчи аёллар устида ўтказилган тадқиқотларига оид бир мақола чоп этилган. Мақолада айтилишича, чекишни ташлаган аёлларнинг соғлиғи яхшиланган. Доктор Исиро Каваги ва Америка Қўшма Штатларининг Биргхам коллежи ҳамда Массачусетс штатининг Бостон шаҳридаги аёллар шифохонаси илмий ходимлари 1976 йилдан бошлаб 12 йил давомида ёши 30 билан 50 ўртасида бўлган 117 минг оқ танли аёл устида илмий текширув олиб боришган.

Доктор Каваги кузатувлар натижасини назарда тутиб, инсульт касаллигининг содир бўлиш сабабларидан бири чекиш эканлигини айтган. Доктор Каваги чекишнинг аёллар соғлиғига келтирадиган зарари устида олиб борган тадқиқотлардан баҳс этган. У чекиш ташланса фақат фойда келтиришини айтиб шундай деган: «Тамаки чекқан бўлишингиздан қатъий назар, чекишни ташласангиз кеч бўлмайди, фақат фойда кўрасиз».

1940 йилдан бошлаб, эркаклар ўртасида юрак касаллигига учраган кишиларда ўтказилган тадқиқотлардан маълум бўлишича, тамаки эркакларга ҳам оғир салбий таъсирини ўтказар экан. Сигарет чекувчи эркакларда чекмайдиганларга нисбатан инсульт тезроқ содир бўлар экан.

(«Садо», «Америка овози» радиостанцияси эшиттиришлари асосида).

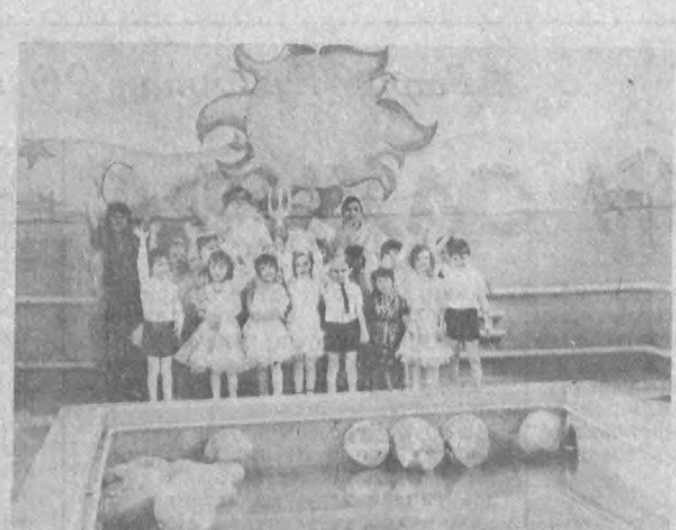

СУРАТЛАРДА: Мирзо Улуғбек районидаги 512-сон болалар боғчасининг шодон тарбиячи ва тарбияланувчиларини кўриб турибсиз. Боғчада соғломлаштириш комплекси ишга тушди. Бу эса жажжилар қувончига қувонч қўшиб юборди.

Бугунги кунда районда барча қулайликларга эга, сув ҳавзалари мавжуд бўлган 11 та шундай болалар боғчалари бор. Келгусида уларнинг сонини кўпайтиришга ҳаракат қилинмоқда.

Рустам Шарипов суратлари.

* Хоҳ ишонинг, хоҳ...

ҚАТЪИЙ ФАРМОН

АЙТИШЛАРИЧА, Пётр биринчи атроф-муҳит, айниқса, қирғоқ бўйларини ифлослантирмасликка катта эътибор берган экан. Ушбу ҳақда қатъий фармон гувоҳлик беради: «Кемаларни тозалаганда, ҳар турли чиқиндилар чиққанда барчасини олиб чиқиб ташлансин, уларнинг бир донаси ҳам сув тубига тушмаслиги керак. Агар ушбу фармонни бузган ҳар қандай зобит биринчи галда бир ойлик, иккинчи галда — ярим йиллик иш ҳақидан маҳрум этилади; учинчи марта ҳам такрорланса унвони пасайтирилиб, оддий аскарликка туширилади ва жарима солинади. Оддий аскарлар шундай қилгудек бўлса камар билан бир марта, иккинчи галда кунига уч марта урилсин, учинчи марта ҳам такрорласа, каторгага юборилсин!»

Вой-бўй! Бунақанги буйруқдан кейин ким журъат қилиб табиатга қўл кўтарарди!..

СУВДА ҲАМ ДЕНГИЗ КАСАЛИ

ДЕНГИЗЛАРДА бўлганлар яхши билишади: балиқчи қуш — чорлоқлар денгиз тўлқинларида кеча-кундузлаб ўтиришади. Мавжлар уларни худди аллалаётгандек, чайқатади. Шу қушлар ҳам денгиз касалига чалинишар экан. Уларни мабодо кема палубасига чиқариб олсангиз, бечора дарров қанотларини ёзиб, ётиб олади. Тумшуқларини катта очганча, оғир аҳволга тушиб қолишади.

Тюленлар ҳам шундай. Ҳамиша олижаноб бу ғарчча гўшту мойдан иборат беозор жониворлар тишлашга бошлайди. Кўзларидан дув-дув ёш оқабошлайди. Палубадан сувга ташлаб юборган заҳотингиз дарров ўзига келиб, мулойимлашади.

Ўзи сувда яшаса ҳам, денгиз касалига мубтало бўлиш сирлари битта: улар сувдан ажралсагина шу ҳолга тушар эканлар.

ТЕЗРОҚ ЎСГИН, БЎЙГИНАМ!

ОТА-оналарнинг ҳайрат билан сўзлаётганини гоҳ-гоҳида эшитиб қолишимиз мумкин, болалар негадир йилнинг биринчи ярмида тезроқ ўсадими-ей?! Шубҳаланган одамлар, албатта, бу гапнинг тўғрилигига қўл силтаб қўяқолишади: шу ҳам гап бўлибдию!

Гап-гап билан, лекин тажрибалар буни тасдиқлади: болалар январь-июль ойларида июль — январь ойларига, яъни йилнинг иккинчи ярмидагига қараганда 3—4 марта тез ўсар эканлар! Ушбу ҳолат фақат шимолий ярим шарда яшовчиларга хос экан. Жанубий ярим шарда яшовчилар учун эса бўй ўстириш масаласида ноябрь — март ойлари жуда қулай экан. Ёзнинг иссиқ ойларида эса қуёш нурлари гипофизга кучли таъсир ўтказади. Демак, инсон организмининг ўсиши ва ривожланишига замин яратади.

ҚОЙИЛ ҚОЛИШ КЕРАК

БЕРЛИНДАГИ Эдвин Хернле номли ишлаб чиқариш таълими берувчи мактаб битирувчилари филга нонушта тайёрлашни, буғу ёки маймунни даволашни, урғочи арслонларга доялик қилишни билишлари керак. Чунки мактаб мамлакатдаги 120 қўриқхона ва ҳайвонот боғларида ишловчи бўлажак мутахассисларни тайёрлайди-да!

Мактабга ҳар йили юзга яқин йигит-қизлар ўқишга киради. Икки йил мобайнида улар кўплаб фанлар бўйича назарий билимларини оширадилар. Ҳайвонларнинг феъл-атворини ўрганадилар, уларни парваришлашга одатланадилар. Ўқув дастурида табиатни муҳофаза қилиш ва ҳайвонотлар олами жуғрофияси, ҳайвонлар анатомияси, паталогияси ва психологияси каби фанлар бор. Жониворларнинг касалликка чалиниш сабабини аниқлаш эса тажрибали мутахассислар раҳбарлигида амалга оширилади.

Табиатга бундоқ муҳаббатдан ўрнак олиш керак!

Тоҳир МАҲКАМОВ тайёрлади.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН

ДАВЛАТ

ЦИРКИДА

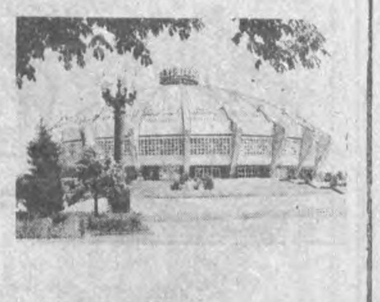

(Хадра майдони)

БИРИНЧИ МАРТА

1993 йил 24 февралдан

МОСКВА — ЖАНУБИЙ АМЕРИКА — МОСКВА»

Москва лилипутлар циркининг Гастроллари

ДАСТУРДА:

ҲАВО ГИМНАСТИКАЧИЛАРИ, МУАЛЛАҚВОЗ (эквилибрист)ЛАР, ҲУҚҚАВОЗ (жонглер)ЛАР, АКРОБАТЛАР, ВЕЛОСИПЕДЧИ ФИГУРИСТЛАР, ҲАЛҚА ЎЙИНЛАРИ, ЎРГАТИЛГАН ИТЛАР, БЎҒМА ИЛОНЛАР БИЛАН ОЛИШУВ, шунингдек, МАСХАРАБОЗЛАРНИНГ ЧИҚИШЛАРИ НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ.

Томошалар соат 17.00 да, шанба кунлари — 14, 17.00 да; якшанба кунлари — 11, 14, 17.00 да бошланади.

Касса соат 10 дан 18.00 гача ишлайди.

Оммавий талабномалар қабул қилинади.

Қишлоқ жойларидан тушган талабномалар бўйича навбатдан ташқари хизмат кўрсатилади.

Фойеда шошилинч сураткашлик устахонаси бор.

СОТИЛАДИ

● Бўка шаҳридаги 3 хонали уй сотилади. Ҳовлиси 10 сотихли, табиий газ ўтказилган. Тошкентдаги телефон: 90-71-11.

● Катта рандаси ҳам бор, заводда ишлаб чиқарилган циркуляр арра давлат савдо идораларидагидан кўра 37 фоиз арзон нархларда сотилади.

Телефон: 76-06-15.

● Уй сотилади. Телефон: 57-33-81.

АЛМАШТИРАМИЗ

● Тошкент аграр дорилфунуни ҳудудида жойлашган иморат қуриш учун ажратилган 6 сотих ва Тошкент шаҳридаги 2 хонали давлат ёки кооператив уйга келишилган ҳолда алмаштирилади.

Сергели, Қуйлиқ ҳудудлари таклиф этилмасин.

Телефон: 32-38-33. Соат 18 дан кейин қўнғироқ қилинг.

«НАВРЎЗ» БАЙРАМИГА БАҒИШЛАБ

Тошкент шаҳрида 1993 йилнинг 15 февралидан 15 мартигача автобус йўналишларида йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиш ойлиги ўтказилади.

ҲУРМАТЛИ ЙЎЛОВЧИЛАР!

Намунали хизмат кўрсатиш ойлигида фаол қатнашиб, сизга кўрсатилаётган хизмат бўйича маълумот бериб, автобус йўналишларининг бир меъёрда ишлашига катта ҳисса қўшган бўлур эдингиз.

тел. 34-84-56, 34-82-67, 34-82-68, 34-62-71.

«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИАВТОТРАНС» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги

М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

27 февраль соат 18.00 да

Ўзбекистон, Туркманистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти

Бобомурод ҲАМДАМОВ КОНЦЕРТИ

Концертда рақкосалар Муяссар **ПИРМЕТОВА**, Элмира **НОРБОЕВА** қатнашадилар.

Концерт дастурини Ўткир **СИДДИҚОВ** олиб боради.

Чипталар Халқлар дўстлиги саройида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда. Жамоа бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

9 февраль куни «Чилонзор» метро бекати атрофида (Дўмбробод) **2,5 ёшли, шарқий-европа зотига мансуб бўлган, қора сарғимтир тусли този ит йўқолди. Бўйнида мошранг камар бор. Итни топиб, қуйидаги манзилга келтирган кишига 5 минг сўм мукофот берилади:** Наққошлик кўчаси, 29-уй. Телефон: 76-37-39.

«Ўзбекгазқурилиш — 1» трестининг Тошкент қурилиш-монтаж бошқармасига Оҳангарон минтақасидаги қурилишлар учун

ДОИМИЙ ИШГА

электр-газпайвандчилар, 5—6-разрядли газпайвандчилар, қувур ётқизувчи машина ҳайдовчилари, «С, Д, Е», тоифали ҳайдовчилар

КЕРАК

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Сирғали райони, Бешкент кўчаси, 84-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: 90-42-05, 90-83-12.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик экинларининг навини синайдиган давлат комиссияси жамоаси Ғўза селекцияси ва уруғчилиги институтининг бош директори А. Эгамбердиевга онаси

Хосият АБДУРАҲМОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент давлат техника дорилфунуни ректорати, касаба уюшмаси қўмитаси, Механик-муҳандислар тайёрлаш маркази жамоаси «3-Олий математика» кафедрасининг катта ўқитувчиси М. Қосимовага онаси

Муқаддам ая МУҲАМЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

* Ҳамшаҳарларимизга қулайлик

«ШИВЛИ» ЕМАКХОНАСИ

РЕСПУБЛИКАМИЗ мустақилликка эришгандан кейин қатор тарихий номлар тикланиб бормоқда. Юнусобод райониданги Амир Темур кўчасининг Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси атрофи ҳам бир вақтлар «Шивли» номи билан юритилар эди. Яқинда бу ерда ишга туширилган шинамгина ошхонага мана шу тарихий номнинг берилиши шу атрофда яшовчи аҳолини хушнуд этди.

Қадимий услубда қурилган бу ошхонанинг иккита зали бўлиб бирида миллий таомлар тайёрланса, иккинчиси эса чойхона вазифасини бажаради. Бу ерда хўрандалар асосан сомса ва қандолат маҳсулотларини харид қилишлари мумкин.

Янги ошхона асосан транспорт ҳайдовчилари, метросозлар, геология-қидирув корхонаси, тамаки фабрикаси ҳамда шу яқинда жойлашган тиббий маскан ишчи ва хизматчиларга хизмат кўрсатмоқда.

— Ҳозирги бозор иқтисодиёти даврида бундай серҳашам емакхонани бунёд этиш албатта ўз-ўзидан бўлмайди. Шунинг учун ҳам қурилишни олиб борган ҳамда бизга сидқидилдан ёрдам кўрсатган қурувчилар ва район ҳокимлигига миннатдорчилик билдирамиз. Хўрандалар ушбу ошхонанинг очилишидан мамнун бўлишди. Албатта биз ҳам қўлдан келганча уларни ранжитмасликка ҳаракат қиламиз, — дейди ошхона мудири Холдор Маъдиев.

Холмат МИРЗАКАРИМОВ.

СУРАТДА: ошхонанинг миллий таомлар залида.

Муаллиф сурати.

* Турфа олам

ДУНЁДА ЭНГ...

...Кўҳна ўқув юрти Марокашнинг Фес шаҳридаги университет ҳисобланади. У эрамизнинг IX асри ўрталарида ташкил этилган. Англиянинг Оксфорд шаҳрида 1167 йили ҳамда Парижда 1180 йили барпо этилган университетлар Европанинг энг қадимий билим даргоҳларидир.

...Биринчи кроссворд Америкада чиқадиган «Нью-Йорк уорлд» газетасининг 1913 йили 21 декабрь сонида босилган. Кроссвордни Артур Вини деган инглиз топган.

...Қадимги мадҳия япон миллий мадҳиясидир. Унинг матни IX асрда ёзилган. Миллий мадҳиялар ичида энг узуни грекларники бўлиб, у 158 банддан иборат. Энг қисқа мадҳия эса Япония, Иордания ва Сан-Марино мадҳияларидир. Бу мадҳиялар бор-йўғи 4 банддан ташкил топган.

...Узоқ вақт давом этадиган саҳна асари Рихард Вагнернинг «Парсифаль» деб аталмиш операсидир. У 4 соату 40 дақиқа давом этади. Тошкентдаги Ҳамза номли театрда қўйилган спектакллардан энг узоқ давом этадигани «Бой ила хизматчи» постановкаси бўлиб, 3 соатга чўзилади.

...Қадимий харита — Турин папируси экан. Унга Миср олтин конининг ўрни ҳам туширилган. Харита эрамиздан аввалги 1320 йилда тузилган.

...Катта дўмбира АҚШдаги Техас университетининг оркестридадир. Унинг диаметри салкам 3 метр келади.

...Улкан биноли ўқув юрти 1953 йили қад кўтарган Ломоносов номидаги Москва давлат университетидир.

Акбар АЛИЕВ тўплаган.

* Шаҳримиз мактабларида

ҚИЗИҚАРЛИ БЕЛЛАШУВ

275-ЎРТА мактабда 7-синфлар ўртасида биология фани бўйича «Табиат сирдошимиз, биз унга йўлдошмиз» мавзусида мусобақа ўтказилди. Беллашувда берилган ўсимликлар, ҳайвонот дунёсига оид саволларга Муқаддас Усмоналиева, Дилдора Рисқиддинова, Шуҳрат, Абдусатторов, Наргиза Мўминоваларнинг берган жавоблари, ушбу мавзуда айтган ривоятлари, мақолалари ҳайъат аъзоларининг диққатига сазовор бўлди. Беллашув 7-«А» синф ўқувчилари фойдасига ҳал бўлди.

Навбатдаги мусобақа ғолиб синф ва 8-«Б» синф ўқувчилари ўртасида «Ўрта Осиё алломалари» мавзусида ўтказилади.

Шаҳло ШОИСЛОМОВА.

* Ножўя иш—келтирар ташвиш

ТЕМИРЙЎЛДАГИ ЧАЙҚОВЧИЛАР

ТЕМИР йўл поездларидан фойдаланувчи йўловчиларга чипталарни ҳужжат бўйича сотиш ижобий самара бераётганлиги матбуотда тилга олинган эди. Афсуски, «Ўрганган кўнгил, ўртанса қўймас» деганларидек, поездларга чипталар сотиб, чайқовчилик қилиш ҳоллари Тошкент шаҳар транспорт ички ишлар бошқармаси назоратчилари текширувидан кейин кўриниб қолди.

2 февраль куни Тошкентдаги поездларга олдиндан чипталар сотиш кассасида рейд ўтказилганида, кассирларнинг хизмат эшигидан чиқаётган «Экспресс» электрон-ҳисоблаш маркази ишчиси Сергей Барашников ҳеч қандай ҳужжатсиз 14-ногиронларга хизмат кўрсатиш кассасидан чипта олиб кетаётганида назоратчилар томонидан ушланди. Шу куни кассалар навбатчиси М. Омонов ҳам Москвага бориш ва келиш учун тўртта бронлаштирилган чиптани сотаётганда тумшуғидан илинди. Ачинарлиси шундаки, чипта сотувчи кассирлар Зарофат Қосимова ва Татьяна Босенковалар мазкур чипталарни ёзиб берганлиги қайд қилинган. Шунингдек, кассалар мудири Ҳожинисо Тўлаганова бунга тўлиқ имкон яратиб берган.

Бир неча бор огоҳлантирилишига қарамай кассалар мудири Ҳожинисо Тўлаганова ўзининг хурмача қилиқларини давом эттириб келмоқда. Бундан кўриниб турибдики, аввало поездларга олдиндан чипталар сотиш кассаларидаги масъул раҳбарларнинг ўзларида инсоф бўлмаса, ушбу соҳада тартиб ўрнатиш қийин экан.

Жойлардаги темир йўл шоҳбекатларида ҳам аҳволни яхши деб бўлмайди. Жанубий вокзалда Яккасарой райони, Усмон Носир кўчасидаги 109-ётоқхонанинг 23-хонасида яшовчи талаба Абдуғаффор Абдураҳмонов 5 дона чиптани сотаётганда ушланди, унинг қўлида яна 2 дона сотилмаган билет борлигини ҳисобга олсак, у ўз фойдасига 4585 сўмни ўзлаштирмоқчи бўлган.

Юқоридаги бароридан келмаган чайқовчиликлар рейд давомида аниқланган. Аммо ҳар куни чипта сотувчилар билан ўзаро тил бириктириб, бундай чайқовчиликни давом эттираётганлар оз эмас. Шундай экан, уларга нисбатан назоратни кучайтириш йўловчиларга хизмат кўрсатишни яхшилашнинг муҳим йўлидир.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаатчилик концернининг босмахонаси.

■ Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. Буюртма Г—67 ■ 1 2 3 4 5 6